

ΑΡΧΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ
ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

ΑΡΘΡΟ ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ 31Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ

Διαχρονική Εκστρατεία Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης για το Παθητικό Κάπνισμα – από την Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» – Ενέργειες που λήφθηκαν και συμπεράσματα

Η Εθνική Επιτροπή «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» έχει διαχρονική δράση από το 2005 μέχρι σήμερα, με στόχο την προστασία της υγείας των παιδιών στην Κύπρο μέσα από τη μείωση της έκθεσης τους στο παθητικό κάπνισμα, με στόχους:

1. Ανάπτυξη αντικαπνιστικής νοοτροπίας από την παιδική ηλικία μέχρι την ενηλικίωση
2. Σπίτια απαλλαγμένα καπνού: Αλλαγή Νοοτροπίας και Πρακτικών - Συνηθειών των γονιών καπνιστών

Η αντικαπνιστική εκστρατεία βασίστηκε σε δύο πιλοτικές μελέτες που έγιναν το 2005 και 2008.

Τα αποτελέσματα της πρώτης πιλοτικής μελέτης του 2005 αποτέλεσαν την βάση ανάπτυξης **παρεμβατικού προγράμματος που εφαρμόστηκε κατά την περίοδο 2006-2008**. Σχετικό φυλλάδιο που ετοίμασε η Επιτροπή διανεμήθηκε σε 50000 μαθητές δημοτικών σχολείων, οι οποίοι συζήτησαν με τους δασκάλους τους στην τάξη για το δικαίωμα τους να διεκδικούν αέρα που να μην είναι μολυσμένος με καπνό τσιγάρου, και τρόπους προστασίας από την έκθεση τους στον καπνό, και τους ζητήθηκε να μεταφέρουν την πληροφόρηση στις οικογένειες τους. Επιπλέον, αναπτύχθηκε σύντομο βίντεο, το οποίο διανεμήθηκε σε σχολεία και σε επισκέπτριες υγείας, παρουσιάστηκαν σχετικές ομιλίες σε οργανωμένα σύνολα και το θέμα προβλήθηκε εκτενώς από μέλη της επιτροπής σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές εκπομπές.

Ακολούθως, το 2008 εκπονήθηκε δεύτερη πιλοτική μελέτη, που βασίστηκε σε εργαστηριακές μετρήσεις νικοτίνης στον αέρα μέσα στο σπίτι παιδιών ηλικίας 4-8 χρόνων, και με μετρήσεις κοτινίνης στο σάλιο τους (παράγωγο της νικοτίνης ως δείκτης βιοπαρακολούθησης).

Τα αποτελέσματα αυτής της πιλοτικής μελέτης έδειξαν ότι σε σχέση με την αρχική έρευνα της Επιτροπής 2 χρόνια προηγουμένως, και μετά το παρεμβατικό πρόγραμμα, παρουσιάστηκε σημαντική βελτίωση στην συμπεριφορά των γονιών καπνιστών και μείωση της έκθεσης των παιδιών μέσα στο σπίτι τους. Με τη βελτίωση της συμπεριφοράς των γονιών τα παιδιά εκτίθενται στο παθητικό κάπνισμα πρωτίστως εκτός του σπιτιού τους.

Με βάση τα ανωτέρω συμπεράσματα, ένα διευρυμένο πρόγραμμα με τίτλο «Σπίτια και Αυτοκίνητα Ελεύθερα Καπνού», έτρεξε κατά την περίοδο 2009-2011. Συμμετείχαν μαθητές των τελευταίων τάξεων του δημοτικού σχολείου όπου: (α) οι γνώσεις, τοποθετήσεις και πρακτικές των γονέων και των παιδιών, καθώς και η γνώση τους σχετικά με το παθητικό κάπνισμα αξιολογήθηκαν, και, (β) εκτελέστηκαν μετρήσεις της νικοτίνης στα σπίτια των παιδιών με γονείς καπνιστές και της κοτινίνη στα ούρα των παιδιών, πριν και μετά από την εφαρμογή ενός πιο αυστηρού αντικαπνιστικού νόμου που τέθηκε σε ισχύ την 1/1/2010, ο οποίος απαγορεύει το κάπνισμα στους εσωτερικούς δημόσιους χώρους.

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε μια εκτενής εκστρατεία για «το δικαίωμα του παιδιού για σπίτια ελεύθερα καπνού» με το μήνυμα «όταν καπνίζετε, καπνίζω και εγώ επίσης», στα πλαίσια της οποίας σαλιαρίστρες μωρών (οικολογικά κατασκευασμένες) που φέρνουν το μήνυμα της εκστρατείας διανεμήθηκαν στις οικογένειες όλων των νεογέννητων μωρών της χώρας για το έτος 2010, μαζί με τα σχετικά φυλλάδια πληροφοριών.

Από τα αποτελέσματα της μελέτης του 2009-2011 προκύπτει ότι η μεγαλύτερη έκθεση των παιδιών είναι στο ίδιο τους το σπίτι ή σε συγγενικό. Σημειώνεται ότι η νομοθεσία για τον έλεγχο του καπνίσματος περιορίζει, μεν, την έκθεση στον καπνό του τσιγάρου σε δημόσιους χώρους, όμως δεν μπορεί να περιορίσει την έκθεση των παιδιών και όλου του πληθυσμού γενικότερα, σε σπίτια.

Τα κύρια αποτελέσματα των 3 ερευνών συνοψίζονται ως εξής:

1) Πιλοτική Μελέτη 2005. Από τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι γονείς διαπιστώθηκε ότι:

- Σε ποσοστό 42% των σπιτιών τουλάχιστον ο 1 γονέας ήταν καπνιστής, ενώ σε 6% κάπνιζαν και οι 2 γονείς
- Το 75% των καπνιστών κάπνιζαν μέσα στο σπίτι, και το 28% μέσα στο αυτοκίνητο στην παρουσία παιδιών

- Περίπου το 30% είχαν την λανθασμένη εντύπωση ότι καπνίζοντας σε άλλο δωμάτιο με εξαερισμό προστατεύουν επαρκώς το παιδί

2) Πιλοτική μελέτη 2008:

- Στο 64% των σπίτια όπου τουλάχιστον ο ένας γονιός κάπνιζε, δεν ανιχνεύτηκε νικοτίνη εντός του σπιτιού - κάπνιζαν μόνο εκτός του σπιτιού, σε 31% ανιχνεύτικαν $0.5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ νικοτίνης, και σε 5% κυμαινόταν στα $1.5 - 3.1 \mu\text{g}/\text{m}^3$
- Από μετρήσεις στο σάλιο, η κοτινίνη βρέθηκε στο 94% των παιδιών μη καπνιστών και σε 97% του συνόλου παιδιών καπνιστών και μη.
- Δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά στα επίπεδα κοτινίνης που προσδιορίστηκαν σε παιδιά καπνιστών σε σχέση με παιδιά μη-καπνιστών, και δεν υπήρξε αντιστοιχία στα επίπεδα νικοτίνης στον αέρα του σπιτιού και με την κοτινίνη στο σάλιο των παιδιών, που φανερώνει ότι τα παιδιά εκτίθενται στον καπνό του τσιγάρου κυρίως σε χώρους εκτός του σπιτιού τους.
- Σε 15% του συνόλου των παιδιών προσδιορίστηκε κοτινίνη $>73.1 \mu\text{g}/\text{m}^3$

3) Μελέτη 2009-2011:

- Σε 59% των οικογενειών τουλάχιστον ο 1 γονιός κάπνιζε, εκ των οποίων στα 24% καπνιστής ήταν η μητέρα και στα 52% ο πατέρας.
- Σχετικά με τον ορισμό του παθητικού καπνίσματος, μόνο το 61.1% των γονέων και το 44,1% των παιδιών απάντησαν σωστά.
- Ποσοστό 29.1% των γονέων και το 45.1% των παιδιών είχαν την εσφαλμένη εντύπωση ότι τα παιδιά προστατεύονται από το παθητικό κάπνισμα όταν ο καπνιστής καπνίζει κοντά σε ανοικτό παράθυρο. Επίσης, το 17.3% των παιδιών δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν την απάντηση.
- Το 95% των σπιτιών με 1 τουλάχιστον γονιό καπνιστή είχε νικοτίνη πάνω από το όριο ποσοτικοποίησης ($10 \text{ ng}/\text{m}^3$)
- Ο μέσος όρος κοτινίνης στα παιδιά καπνιστών ήταν $4.30 - 32.5 \text{ ng}/\text{m}^3$ και στα παιδιά μη-καπνιστών $1.6 - 6,3 \text{ ng}/\text{m}^3$ (με διακύμανση από $<0.8 \text{ ng}/\text{m}^3$)

Σύνταξη κειμένου: Αθηνά Κανάρη

Δημοσίευση εκ μέρους της Εθνικής Συμβουλευτικής Επιτροπής για το Κάπνισμα

Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου

Αρχικά κείμενα από τις ετήσιες εκθέσεις της Εθνικής Επιτροπής Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού, και κείμενα από το 2008-2011 από τους:

- Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου,
- Δρ Αδάμο Χατζηπαναγή,
- Δρ Α. Κατσονούρη
- Ε. Δημητρίου